

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.5.2023.
COM(2023) 601 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

**o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o
Programu stabilnosti Belgije za 2023.**

{SWD(2023) 600 final} - {SWD(2023) 601 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2023.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća² kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. U skladu s prioritetima europskog semestra on doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku te provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizam pomaže i u jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranju radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ažuriran je 30. lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.
- (2) Komisija je 22. studenoga 2022. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2023.³, čime je označen početak europskog semestra 2023. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 23. ožujka 2023. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 22. studenoga 2022. na

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

² Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

³ COM(2022) 780 final.

temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2023., u kojem nije utvrđeno da je Belgija jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Belgije za 2023. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 16. svibnja 2023., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2023., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 13. ožujka 2023.

- (3) Iako gospodarstva EU-a pokazuju iznimnu otpornost, geopolitički kontekst i dalje ima negativan utjecaj. Čvrsto stojeći uz Ukrajinu, EU je svoj program gospodarske i socijalne politike usmjerio na smanjenje negativnih posljedica energetske šokova na ranjiva kućanstva i poduzeća u kratkoročnom razdoblju te na nastavak rada na zelenoj i digitalnoj tranziciji, potpori održivom i uključivom rastu, očuvanju makroekonomske stabilnosti i povećanju otpornosti u srednjoročnom razdoblju. Program je snažno usmjeren i na povećanje konkurentnosti i produktivnosti EU-a.
- (4) Komisija je 1. veljače 2023. objavila Komunikaciju „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija”⁴ u cilju povećanja konkurentnosti industrije EU-a s nultom neto stopom emisija i omogućivanja brzog prelaska na klimatsku neutralnost. Taj plan dopunjuje sadašnje napore u okviru europskog zelenog plana i plana REPowerEU. Cilj je tog plana omogućiti poticajnije okruženje za povećanje EU-ovih proizvodnih kapaciteta za tehnologije i proizvode s nultom neto stopom emisija koji su potrebni za ostvarenje EU-ovih ambicioznih klimatskih ciljeva te osigurati pristup relevantnim kritičnim sirovinama, među ostalim diversifikacijom nabave, primjerenim iskorištavanjem geoloških resursa u državama članicama i povećanjem recikliranja sirovina. Plan se temelji se na četiri stupa: predvidljivom i pojednostavnjenom regulatornom okruženju, bržem pristupu financijskim sredstvima, unapređenju vještina i otvorenoj trgovini za otporne lance opskrbe. Osim toga, u cilju oblikovanja regulatornog okvira za poticanje rasta, Komisija je 16. ožujka 2023. objavila Komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”,⁵ koja se temelji na devet međusobno dopunjujućih pokretača konkurentnosti. U njoj se utvrđuju prioritete politike koji se odnose na aktivno uvođenje strukturnih poboljšanja, dobro usmjerena ulaganja i regulatorne mjere za dugoročnu konkurentnost EU-a i njegovih država članica. Preporuke u nastavku pridonose ostvarenju tih prioriteta.
- (5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2023. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020. i 2022. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

⁴ COM(2023) 62 final.

⁵ COM(2023) 168 final.

- (6) Uredba o planu REPowerEU⁶ donesena je 27. veljače 2023. s ciljem da se postupno ukine ovisnost EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. To će doprinijeti energetske sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok će se istodobno povećavati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Uredbom se državama članicama omogućuje da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost dodaju novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirale ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU. Tim reformama i ulaganjima doprinijet će se i povećanju konkurentnosti industrije EU-a s nultom neto stopom emisija, kako je navedeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija i provedbi preporuka za pojedinu zemlju koje se odnose na energetiku i upućene su državama članicama 2022. odnosno 2023., ovisno o slučaju. Uredbom o planu REPowerEU uvodi se nova kategorija bespovratne financijske potpore koja se državama članicama stavlja na raspolaganje za financiranje novih reformi i ulaganja u energetici u okviru njihovih planova za oporavak i otpornost.
- (7) Komisija je 8. ožujka 2023. donijela Komunikaciju o smjernicama za fiskalnu politiku u 2024., kako bi državama članicama olakšala pripremu programa stabilnosti i konvergencije i tako poboljšala koordinaciju politika⁷. Komisija je podsjetila na to da će se opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu deaktivirati krajem 2023. U razdoblju 2023.–2024. pozvala je na provedbu fiskalnih politika kojima se osigurava srednjoročna održivost duga i održivo povećava potencijalni rast. Države članice pozvane su da u svojim programima stabilnosti i konvergencije za 2023. navedu kako će svojim fiskalnim planovima osigurati usklađenost s referentnom vrijednosti deficita od 3 % BDP-a te uvjerljivo i kontinuirano smanjenje duga ili zadržavanje duga na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Komisija je države članice pozvala da postupno ukinu nacionalne fiskalne mjere uvedene za zaštitu kućanstava i poduzeća od naglog porasta cijena energije, počevši od najmanje ciljanih mjera. Navela je da bi, bude li mjere potpore trebalo produljiti zbog novih pritisaka na cijene energije, države članice takve mjere trebale znatno bolje nego prije usmjeriti na ranjiva kućanstva i poduzeća. Komisija je predložila da fiskalne preporuke budu kvantificirane i diferencirane te izrađene na temelju neto primarnih rashoda, kako je predloženo u Komunikaciji Komisije o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a⁸. Preporučila je da sve države članice nastave štiti ulaganja koja financira država i osiguraju djelotvorno korištenje sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, posebno za potrebe ciljeva zelene i digitalne tranzicije i otpornosti. Komisija je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama.
- (8) Komisija je 26. travnja 2023. predstavila zakonodavne prijedloge za provedbu opsežne reforme EU-ovih pravila gospodarskog upravljanja. Glavni je cilj tih prijedloga ojačati održivost javnog duga i reformama i ulaganjima promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Prijedlozima se državama članicama želi dati veća kontrola nad izradom njihovih srednjoročnih planova i uvesti stroži sustav provedbe kako bi se

⁶ Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

⁷ COM(2023) 141 final.

⁸ COM(2022) 583 final.

osiguralo da države članice ispune obveze koje su preuzele u svojim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima. Cilj je da se zakonodavni rad dovrši u 2023.

- (9) Belgija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Belgije⁹. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Belgija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu ukinute.
- (10) Belgija je 30. travnja 2023. dostavila Nacionalni program reformi za 2023. i Program stabilnosti za 2023., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2023. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Belgije o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.
- (11) Komisija je 24. svibnja 2023. objavila Izvješće za Belgiju za 2023.¹⁰ U njemu je ocijenjen napredak Belgije u smislu relevantnih preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2022. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Belgije. Na temelju te analize, u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Belgije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.
- (12) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat¹¹, deficit opće države u Belgiji se s 5,5 % BDP-a u 2021. smanjio na 3,9 % BDP-a u 2022., dok je dug opće države pao sa 109,1 % BDP-a krajem 2021. na 105,1 % BDP-a krajem 2022. Komisija je [24. svibnja] 2023. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a¹². U tom se izvješću razmatra proračunsko stanje Belgije jer je njezin deficit opće države 2022. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. U izvješću je zaključeno da kriterij deficita nije ispunjen. U skladu s Komunikacijom od 8. ožujka 2023.¹³ Komisija nije predložila pokretanje novih postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2023. te je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023. Belgija bi to trebala uzeti u obzir pri izvršenju svojeg proračuna za 2023. i pripremi nacrtu proračunskog plana za 2024.

⁹ Provedbena odluka Vijeća od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Belgije (ST 10161/21; ST 10161/21 ADD 1).

¹⁰ SWD(2023) 601 final.

¹¹ Eurostat–Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 47/2023, 21.4.2023.

¹² COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

¹³ COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

- (13) Na saldo opće države utjecale su mjere fiskalne politike donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. U 2022. fiskalne mjere koje su utjecale na smanjenje prihoda uključivale su smanjenje trošarina na benzinsko gorivo i smanjenje PDV-a na ugovore o isporuci električne energije i plina kućanstvima, a mjere koje su utjecale na povećanje rashoda uključivale su proširenje socijalne tarife za energente za ranjiva kućanstva, opće dohodovne transfere kućanstvima izravno putem računa za plin i električnu energiju („energetski paket”), namjenske paušalne transfere (za kućanstva koja upotrebljavaju loživo ulje, propan, butan ili pelete) i izravnu potporu poduzećima koja se suočavaju s rastućim troškovima energije. Trošak tih mjera djelomično je kompenziran novim porezima na neočekivanu dobit proizvođača i opskrbljivača energije, posebno u sektoru električne energije i nafte. Komisija procjenjuje da je u 2022. neto proračunski trošak tih mjera iznosio 0,9 % BDP-a. Na saldo opće države utjecao je i proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, procijenjen na 0,1 % BDP-a u 2022. Istodobno je procijenjeni trošak privremenih mjera hitne potpore zbog pandemije bolesti COVID-19 pao s 3 % BDP-a u 2021. na 0,5 % BDP-a u 2022.
- (14) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Belgiji¹⁴ da u 2022. iskoristi Mehanizam za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja za potporu oporavku uz provedbu razborite fiskalne politike. Osim toga, Belgija bi trebala očuvati ulaganja koja financira država.
- (15) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike¹⁵ bio je u 2022. poticajan, na – 2 % BDP-a. Belgija je u skladu s Preporukom Vijeća nastavila pružati potporu oporavku ulaganjima koja se financiraju sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a iznosili su 0,2 % BDP-a u 2022. (0,2 % BDP-a u 2021.). Ulaganja koja financira država imala su neutralan učinak na smjer fiskalne politike¹⁶. Belgija je stoga, u skladu s Preporukom Vijeća, očuvala ulaganja koja financira država. Ujedno je rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) imao ekspanzivni učinak od 1,9 postotnih bodova na smjer fiskalne politike.

Taj znatan ekspanzivni učinak uključivao je dodatni učinak mjera fiskalne politike za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije (dodatni neto proračunski trošak od 0,8 % BDP-a u odnosu na 2021.) i troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (0,1 % BDP-a). Istodobno, rast tekućih rashoda, posebno potaknut automatskom indeksacijom socijalnih naknada i plaća u javnom sektoru, te strukturno povećanje drugih javnih rashoda (prije svega zbog starenja stanovništva) također su doprinijeli rastu neto primarnih tekućih rashoda. Prema tome, taj znatan ekspanzivni učinak tekućih rashoda koje financira država samo je djelomično posljedica mjera za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije i troškova pružanja privremene zaštite raseljenim

¹⁴ Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2021., SL C 304, 29.7.2021., str. 5.

¹⁵ Smjer fiskalne politike mjeri se kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast. Za više detalja vidjeti okvir 1 u tablicama s fiskalnim statističkim podacima.

¹⁶ Ostali kapitalni rashodi koje financira država imali su neutralan učinak od 0 postotnih bodova BDP-a.

osobama iz Ukrajine. Belgija stoga nije u dovoljnoj mjeri ograničila rast tekućih rashoda koje financira država.

- (16) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu stabilnosti realan je za 2023. i nakon nje. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 1 % u 2023. i za 1,7 % u 2024. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast realnog BDP-a od 1,2 % u 2023. i 1,4 % u 2024.
- (17) Vlada u Programu stabilnosti za 2023. očekuje da će se udio deficita opće države u 2023. povećati na 5,1 % BDP-a. Povećanje u 2023. uglavnom je rezultat povećanja trajne tekuće potrošnje (prije svega zbog automatske indeksacije socijalnih naknada i plaća u javnom sektoru te starenja stanovništva), proračunskog učinka privremenog smanjenja socijalnih doprinosa poduzeća u prvoj polovini 2023. i reforme poreza na energente za kućanstva koja utječe na povećanje deficita. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati sa 105,1 % BDP-a krajem 2022. na 106,7 % BDP-a krajem 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 5 % BDP-a za 2023. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu stabilnosti. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se nešto manji udio duga opće države u BDP-u od 106 % krajem 2023. Razlika je posljedica nešto većeg predviđenog nominalnog BDP-a za 2023. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023.
- (18) Očekuje se da će na saldo države u 2023. i dalje utjecati fiskalne mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. Te mjere obuhvaćaju produljene mjere iz 2022., osobito smanjenje trošarina na benzinsko gorivo i smanjenje PDV-a na ugovore o isporuci električne energije i plina kućanstvima, proširenje socijalne tarife za energente, opće dohodovne transfere kućanstvima izravno putem računa za plin i električnu energiju („energetski paket”), namjenske paušalne transfere (za kućanstva koja upotrebljavaju izvore topline osim plina i električne energije) i izravnu potporu poduzećima koja se suočavaju s rastućim troškovima energije.

Trošak tih mjera i dalje se djelomično kompenzira porezima na neočekivanu dobit opskrbljivača energije, odnosno porezima u sektoru električne energije i nafte, koji su na snazi od 2022., i porezom iz 2023. koji se primjenjuje na međunarodnog operatora sustava plinske mreže (Fluxys). Uzimajući u obzir te prihode, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. neto proračunski trošak tih mjera potpore iznositi 0,4 % BDP-a¹⁷.

Čini se da većina mjera u 2023. nije usmjerena na najranjivija kućanstva i poduzeća, iako mnoge od njih šalju jasan cjenovni signal s ciljem smanjenja potražnje za energijom i povećanja energetske učinkovitosti. Stoga se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa da će iznos ciljanih mjera potpore koji treba uzeti u obzir pri ocjeni usklađenosti s fiskalnom preporukom za 2023. iznositi 0,1 % BDP-a u 2023. (u usporedbi s 0,2 % BDP-a u 2022.). Procjenjuje se da će proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine ostati stabilan u odnosu na 2022. Naposljetku, očekuje se da će saldo države 2023. pogodovati postupno ukidanje privremenih hitnih mjera zbog bolesti COVID-19 u iznosu od 0,5 % BDP-a.

¹⁷ Iznos predstavlja razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera, uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

(19) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo¹⁸ da Belgija osigura razboritu fiskalnu politiku u 2023., posebno ograničavanjem rasta primarnih tekućih rashoda koje financira država ispod srednjoročnog potencijalnog rasta proizvodnje¹⁹, uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Belgija bi se istodobno trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Belgiji je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetska sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije.

(20) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike biti ekspanzivan (–1,1 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. To je u skladu s ekspanzivnim smjerom fiskalne politike u 2022. (–2 % BDP-a). Predviđa se da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) u 2023. imati ekspanzivan učinak od 0,7 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjeni trošak ciljanih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,1 % BDP-a.

Stoga rast primarnih tekućih rashoda koje financira država iznad srednjoročnog potencijalnog rasta proizvodnje nije rezultat ciljane potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Na ekspanzivni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) utječu i trajna povećanja plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada (zbog indeksacije plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada), strukturni rast tekućih rashoda zbog starenja stanovništva, reforma poreza na ugovore o isporuci energije kućanstvima i privremeno smanjenje socijalnih doprinosa poduzeća u prvoj polovini 2023. Ukupno gledajući, predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država nije u skladu s Preporukom Vijeća.

Predviđa se da će rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a u 2023. iznositi 0,3 % BDP-a, a da će ulaganja koja financira država imati ekspanzivan učinak na smjer fiskalne politike od 0,1 postotnog boda²⁰. Prema tome, Belgija planira financirati dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a i planira očuvati ulaganja koja financira država. Planira financirati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetska sigurnost, kao što su projekti ulaganja u obnovu zgrada, održivu mobilnost i dekarbonizaciju energetskega sektora, i ključna ulaganja za ubrzanje digitalne tranzicije (uključujući digitalizaciju javne uprave, promicanje digitalne uključenosti i jačanje kibernetičke sigurnosti), što se financira sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

(21) Prema Programu stabilnosti očekuje se da će se deficit opće države smanjiti na 4,2 % BDP-a u 2024. To smanjenje u 2024. djelomično je posljedica povlačenja privremenih mjera potpore donesenih u kontekstu rasta cijena energije. Prema Programu stabilnosti

¹⁸ Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Belgije i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2022., *SL C 334, 1.9.2022., str. 9.*

¹⁹ Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2023. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje Belgije iznositi 5,4 % u nominalnom smislu.

²⁰ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti ekspanzivan i iznositi 0,1 postotni bod BDP-a.

očekuje se da će se krajem 2024. udio duga opće države u BDP-u povećati na 107,1 %. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 4,7 % BDP-a u 2024. To je više od deficita predviđenog u Programu stabilnosti, uglavnom zbog mjera koje utječu na smanjenje deficita koje još nisu navedene u Programu u iznosu od 0,2 % BDP-a (i stoga nisu uzete u obzir u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023.) i manje povoljnog predviđanja državnih prihoda, posebno kad je riječ o porezu na dobit. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se sličan udio duga opće države u BDP-u od 107,3 % krajem 2024.

- (22) U Programu stabilnosti predviđa se postupno ukidanje svih mjera energetske potpore u 2024. I Komisija trenutačno pretpostavlja potpuno ukidanje mjera energetske potpore tijekom 2024. To se temelji na pretpostavci da neće biti novih povećanja cijene energije.
- (23) U Uredbi Vijeća (EZ) br. 1466/97 poziva se na godišnje povećanje strukturnog proračunskog salda prema srednjoročnom cilju za 0,5 % BDP-a kao mjerilo²¹. S obzirom na fiskalnu održivost²² i potrebu za smanjenjem deficita na razinu ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a, povećanje strukturnog salda od najmanje 0,7 % BDP-a u 2024. bilo bi primjereno. Da bi se postiglo to povećanje, rast neto primarnih rashoda koje financira država²³ ne bi u 2024. smio biti veći od 2 %, što se navodi i u ovoj preporuci.

Istovremeno bi trebalo postupno ukinuti preostale mjere energetske potpore (koje Komisija trenutačno procjenjuje na 0,4 % BDP-a u 2023.), ovisno o tržišnim kretanjima i počevši od onih koje su najmanje ciljane, a s time povezane uštede trebalo bi iskoristiti za smanjenje državnog deficita.

Osim toga, prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije u skladu s Preporukom Vijeća. Bude li to potvrđeno, bilo bi primjereno da rast neto primarnih rashoda u 2024. bude niži.

- (24) Uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast neto primarnih rashoda koje financira država za 2,7 % u 2024., što je više od preporučene stope rasta.
- (25) Prema Programu stabilnosti, očekuje se da će se državna ulaganja povećati s 2,9 % BDP-a u 2023. na 3,1 % BDP-a u 2024. Veća ulaganja rezultat su većih ulaganja koje financira država i ulaganja koje financira EU, osobito u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost. U Programu se upućuje na reforme i ulaganja za koje se očekuje da će doprinijeti fiskalnoj održivosti te održivom i uključivom rastu. To uključuje projekt fiskalne reforme sustava poreza i naknada s ciljem poticanja zapošljavanja i gospodarske aktivnosti, što doprinosi poboljšanju održivosti javnih financija, i mirovinsku reformu (kako je predviđeno u planu za oporavak i otpornost) radi

²¹ Usp. članak 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 u kojem se propisuje i prilagodba za više od 0,5 % BDP-a za države članice čija razina duga prelazi 60 % BDP-a ili koje imaju znatne rizike u pogledu održivosti sveukupnog duga.

²² Komisija procjenjuje da bi Belgija trebala ostvariti prosječno godišnje povećanje strukturnog primarnog salda kao udjela u BDP-u od 1,0 postotnih bodova da bi postigla održivo smanjenje duga ili zadržala državni dug na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Ta se procjena temelji na Komisijinoj jesenskoj prognozi 2022. Polazište za tu procjenu je predviđanje državnog deficita i duga za 2024. u kojem se pretpostavlja ukidanje mjera energetske potpore u 2024.

²³ Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i isključujući rashode za kamate i rashode za cikličnu nezaposlenost.

poboljšanja financijske održivosti mirovinskog sustava. Osim toga, planom se predviđa jačanje napora usmjerenih na provedbu javnih ulaganja kako bi se ubrzala zelena i digitalna tranzicija, među ostalim provedbom plana za oporavak i otpornost.

- (26) U Programu stabilnosti navedeni su srednjoročni fiskalni ciljevi do 2026. Prema Programu se očekuje da će se deficit opće države smanjiti na 3,3 % BDP-a u 2025. te na 2,9 % do 2026. Stoga se predviđa da će se deficit opće države u 2026. smanjiti ispod 3 % BDP-a. Prema Programu stabilnosti očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati sa 107,1 % BDP-a krajem 2024. na 107,8 % BDP-a do kraja 2026.
- (27) Belgija se suočava sa znatnim izazovima u pogledu fiskalne održivosti. Oni se odnose na visoku razinu državnog duga te, ne bude li promjene u politikama, očekivano pogoršanje učinka rashoda povezanih sa starenjem stanovništva na javne financije s obzirom na ubrzano starenje njezina stanovništva. U Komisijinu Izvješću o starenju stanovništva za 2021. predviđa se povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva za 3,6 postotnih bodova BDP-a do 2040. i za 5,4 postotnih bodova BDP-a do 2070., uglavnom zbog rashoda za mirovine i dugotrajnu skrb. Predviđa se da će se rashodi za mirovine u razdoblju 2019.–2070. povećati za 3 postotna boda BDP-a, u usporedbi s prosjekom europodručja od 0,1 postotnog boda BDP-a. U Belgiji bi se najveći dio predviđenog povećanja dogodio već do 2040., do kada bi se rashodi za mirovine povećali za 2,7 postotnih bodova BDP-a na 14,9 % BDP-a. Belgijski plan za oporavak i otpornost uključuje mirovinsku reformu koja bi trebala doprinijeti svladavanju tog izazova, ali i drugim ciljevima kao što su poboljšanje socijalne održivosti sustava, poticanje radnika da ostanu aktivni na tržištu rada i nakon stjecanja uvjeta za prijevremeno umirovljenje i osiguravanje veće konvergencije među mirovinskim sustavima i unutar njih. Javna potrošnja na dugotrajnu skrb 2019. iznosila je 2,2 % BDP-a (u odnosu na prosjek EU-a od 1,7 %), što Belgiju svrstava među zemlje s najvećom potrošnjom na dugotrajnu skrb u EU-u. U osnovnom scenariju predviđa se da će se do 2070. rashodi za dugotrajnu skrb dodatno povećati na 4,3 % BDP-a. Međutim, prema najnepovoljnijim scenarijima²⁴ ti bi se troškovi mogli popeti na 6,0 % BDP-a. Neki pokazatelji upućuju na moguće prekomjerno korištenje rezidencijalne skrbi i nepotrebno ili preuranjeno smještanje starijih osoba u domove. Dostupni podaci upućuju na to da je broj starijih osoba koje su nepotrebno ili preuranjeno smještene u domove za starije i nemoćne i dalje visok, iako se posljednjih godina smanjuje. Prema tim podacima udio osoba pogođenih tim problemom bio je osobito velik u Bruxellesu i Valoniji. Federalne jedinice, kojima je 2019. prenesena nadležnost za dugotrajnu skrb, pokrenule su reforme za racionalizaciju korištenja različitih ustanova za skrb, posebno kako bi se izbjeglo i odgodilo nepotrebno i preuranjeno smještanje u domove za starije i nemoćne osobe. Međutim, one nisu dovoljno usmjerene na izazove fiskalne održivosti.
- (28) Unatoč nedavnim reformama porezni klin (doprinosi za socijalno osiguranje i oporezivanje dohotka od rada) u Belgiji i dalje je znatno iznad prosjeka EU-a za sve razine dohotka, osim u slučaju osoba s vrlo niskim dohotkom (50 % prosjeka), što može destimulirati rad. Uvedene su određene mjere za povećanje neto dohotka osoba s niskim dohotkom, kao što su bonus za radna mjesta (Flandrija) i povlastice uz zaposlenje za dugotrajno nezaposlene i za međuregionalnu mobilnost (na saveznoj

²⁴ Europska komisija, Izvješće o starenju stanovništva za 2021. Prema scenariju konvergencije troškova i prema scenariju konvergencije troškova i pokrivenosti predviđa se da će rashodi za dugotrajnu skrb u Belgiji dosegnuti 6 % BDP-a.

razini). Međutim, tim se mjerama dodatno povećava visoka granična porezna stopa za osobe s nižim srednjim dohotkom („zamka male plaće”), što može odvratiti od ulaganja u cjeloživotno učenje i povećati broj sati rada. Naknade za nezaposlenost vremenski su neograničene i ne temelje se na provjeri imovinskog stanja za dugotrajno nezaposlene osobe. Štoviše, neke nenovčane socijalne naknade povezane su sa statusom nezaposlenosti korisnika, što možda doprinosi postojećoj neaktivnosti, nezaposlenosti i zamkama male plaće. Opsežnom revizijom sustava naknada povećala bi se transparentnost u pogledu poticaja za rad i doprinijelo učinkovitosti politika aktivacije.

- (29) Raširena upotreba poreznih rashoda, djelomično kao protuteža visokim poreznim stopama, uzrokuje neučinkovitosti i stimulira određene oblike nagrađivanja i troškova. To dovodi do gospodarskih, socijalnih i okolišnih poremećaja. Posebni programi, kao što su bonovi za obroke, subvencije za putovanje na posao i s posla i izuzeće od poreza po odbitku za prekovremeni rad, rad u području istraživanja i razvoja te noćni/smjenski rad, skupi su za proračun, a utvrđeno je da uzrokuju neučinkovitosti. Neki odbici poreza na dohodak (npr. odbitak za vaučere za usluge) nerazmjerno pogoduju osobama s visokim dohotkom. I dalje postoje porezni poticaji za ulaganja u nekretnine na saveznoj razini (katastarske vrijednosti kojima se podcjenjuje stvarni prihod od najma, mogućnost odbitka kamata na stambene kredite za sekundarno boravište) i regionalnoj razini („chèque-habitat” u Valoniji). Oni narušavaju raspodjelu resursa i mogu potaknuti pretjerano ulaganje u određene vrste imovine zbog poreznih razloga. Povećale su se subvencije štetne za okoliš povezane s porezom. Smanjenjem stope PDV-a na ugovore o isporuci električne energije i plina kućanstvima, uz istodobno pružanje potpore kućanstvima, i dalje se pogoduje upotrebi fosilnih goriva u dugoročnom razdoblju i destimulira daljnja diversifikacija i ušteda energije. S obzirom na sve veće prometne gužve i onečišćenje zraka, čini se da su porezi na promet i porezi na onečišćenje i dalje nedovoljno iskorišteni. Očekuje se da će šira porezna reforma, koju vlada planira postupno provesti do 2024., ako se donese i provede, smanjiti porezno opterećenje rada i umanjiti neke poremećaje.
- (30) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Provedba belgijskog plana za oporavak i otpornost u tijeku je, ali uz sve veći rizik od kašnjenja. Belgija još nije podnijela zahtjev za plaćanje. Za brzu i stabilnu provedbu bit će potrebno osigurati učinkovito upravljanje. U 2023. očekuje se revizija plana kako bi se, među ostalim, uključilo poglavlje o planu REPowerEU i uzelo u obzir smanjenje maksimalnog iznosa bespovratnih sredstava dodijeljenih belgijskom planu za oporavak i otpornost. Brzo uključivanje novog poglavlja o planu REPowerEU u plan za oporavak i otpornost omogućit će financiranje dodatnih reformi i ulaganja za potporu strateškim ciljevima Belgije u području energetike i zelene tranzicije. Belgija je u skladu s člankom 14. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/241 31. ožujka 2023. obavijestila o namjeri da iz Mehanizma za oporavak i otpornost zatraži dodatnu potporu u obliku zajma u iznosu od 1 024 900 000 EUR. Sustavno i učinkovito uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira tog plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.
- (31) Komisija je 2022. odobrila sve programske dokumente kohezijske politike Belgije, osim Europskog fonda za regionalni razvoj za Regiju glavnog grada Bruxellesa koji je

donesen u 2023. Brza provedba programâ kohezijske politike uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, iznimno je važna za zelenu i digitalnu tranziciju, povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te uravnotežen teritorijalni razvoj u Belgiji.

- (32) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost, Belgija se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji se odnose na tržište rada, obrazovni sustav, energetska politiku i zelenu tranziciju. Stopa slobodnih radnih mjesta u Belgiji trenutačno je među najvišima u EU-u, a poslodavcima je sve teže pronaći zaposlenike s odgovarajućim vještinama. Međutim, postoje znatne regionalne razlike u sudjelovanju na tržištu rada. Nedostatak radne snage visok je i u niskokvalificiranim i visokokvalificiranim zanimanjima, a pogođeni su razni sektori, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije, obrtnička, tehnička i znanstvena zanimanja, ugostiteljstvo i zdravstvo. Broj osoba s diplomom, posebno žena, u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) i dalje je nizak, a njihov se udio vrlo sporo povećava unatoč posebnim akcijskim planovima za područje STEM-a. Neusklađenost ponuđenih i traženih vještina može se objasniti i slabim sudjelovanjem u obrazovanju odraslih. Moguće je da postojeći poticaji za obrazovanje odraslih neće doprijeti do niskoobrazovanih osoba, kojima bi se usavršavanjem otvorile bolje mogućnosti zapošljavanja. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Rješavanje problema nedostatka radne snage i neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina ključno je za digitalnu transformaciju i zelenu tranziciju te za postizanje glavnih ciljeva EU-a za 2030. u pogledu zapošljavanja i vještina.
- (33) Uz smanjenje destimulirajućeg učinka sustava poreza i naknada, djelotvornije i jasnije usmjerene mjere aktivacije pomogle bi da se iskoristi velik neiskorišteni potencijal radne snage i ublaži sve veći nedostatak radne snage i vještina. Skupine u nepovoljnom položaju, uključujući osobe s niskim stupnjem obrazovanja, osobe migrantskog podrijetla i osobe s invaliditetom, slabije su integrirane na tržište rada. Stopa prelaska iz nezaposlenosti ili neaktivnosti u zaposlenost u prosjeku je niska. Stoga se čini da bi se učinkovitost aktivnih politika tržišta rada mogla dodatno poboljšati, posebno sustavnijim evaluacijama i pružanjem integriranih mogućnosti za tražitelje zaposlenja koji se suočavaju s višestrukim preprekama pronalasku posla. Kako bi se dodatno povećala stopa zaposlenosti, bit će potrebno provoditi politike za poticanje reintegracije radnika na dugotrajnom bolovanju, posebno onih sa sindromom izgaranja na poslu i depresije (25 % slučajeva), čiji broj već znatno premašuje broj nezaposlenih.
- (34) Nedostatak radne snage i neusklađenost ponuđenih i traženih vještina dovode u pitanje uspješnost, uključivost i pravednost obrazovnog sustava, među ostalim i s obzirom na visoku javnu potrošnju za obrazovanje. Razlika u obrazovnim ishodima usko je povezana sa socioekonomskim i migrantskim podrijetlom učenika te je među najvećima u EU-u, što uzrokuje nejednakosti u obrazovanju. Stoga će biti ključno povećati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njegovu relevantnost za tržište rada. Jačanjem nastavničke struke na način da se učiteljima i nastavnicima pruži kvalitetnije osposobljavanje i kontinuirano stručno usavršavanje te osiguraju fleksibilnije i privlačnije mogućnosti za razvoj karijere doprinijelo bi se smanjenju sve prisutnijeg manjka kvalificiranih učitelja i nastavnika, koji bi mogao pogoršati postojeće obrazovne nejednakosti. Neki su koraci za jačanje nastavničke struke

nedavno poduzeti ili se planiraju poduzeti. Važno je nastaviti s provedbom tih mjera i pratiti njihov učinak.

- (35) Oko 70 % bruto domaće potrošnje energije u Belgiji pokriva se uvozom fosilnih goriva. U 2021. u strukturi izvora energije u Belgiji na naftu je otpadalo 45 %, a na prirodni plin 23 %. U Belgiji je od kolovoza 2022. do ožujka 2023. potrošnja prirodnog plina smanjena za 15 % u odnosu na prosječnu potrošnju plina u istom razdoblju u proteklih pet godina, što je u skladu s ciljnim smanjenjem od 15 %. Belgija bi mogla nastaviti privremeno smanjivati potražnju za plinom do 31. ožujka 2024.²⁵ Energija iz obnovljivih izvora činila je samo 13 % krajnje potrošnje energije u 2021. Belgija će morati znatno povećati svoju ciljnu vrijednost za energiju iz obnovljivih izvora do 2030., koja trenutačno iznosi 17,5 % i koju je Komisija u svojoj ocjeni iz 2020. smatrala neambicioznom, kako bi se u obzir uzeli ambiciozniji ciljevi EU-a. Da bi se ostvarilo planirano smanjenje korištenja nuklearne energije i zadovoljio predviđeni rast potražnje za električnom energijom, morat će se znatno povećati energetska učinkovitost i udio električne energije iz obnovljivih izvora. Međutim, razvoj vjetroenergetskih projekata na kopnu i povezano širenje elektroenergetske mreže i dalje ozbiljno koči njihovo slabo prihvaćanje u javnosti te velika kašnjenja u izdavanju građevinskih dozvola, posebno zbog ponavljajućih i dugotrajnih žalbenih postupaka. Mogli bi se poduzeti dodatni koraci za ubrzanje uvođenja vjetroenergetskih postrojenja na kopnu i povezano pojačanje mreže. Prostornim planiranjem i revizijom pravila o minimalnoj udaljenosti vjetroturbina od zračnih luka, radara i vojnih zona mogao bi se osloboditi dodatni prostor za energiju vjetra. Osim toga, izdavanje dozvola moglo bi se olakšati kad bi se vjetroenergetskim projektima i projektima za razvoj mrežne infrastrukture dodijelio status projekata od prevladavajućeg javnog interesa i ubrzalo rješavanje žalbi. Sudjelovanjem općina i građana u projektima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora mogla bi se povećati njihova prihvaćenost na lokalnoj razini. Povećanje proizvodnje solarne energije na krovovima (mala i velika postrojenja) moglo bi se dodatno potaknuti donošenjem reformi kojima bi se uveli obvezujući zahtjevi za velike javne i komercijalne zgrade i poticaji za najmodavce te utvrdio pravni okvir za olakšavanje dijeljenja energije. Osim toga, mogla bi se promicati potrošnja energije iz vlastite proizvodnje i fleksibilnost na strani potražnje. Proaktivnim razvojem integriranih i dosljednih desetogodišnjih planova ulaganja u elektroenergetsku mrežu mogla bi se izbjeći kašnjenja u priključenju novih vjetroenergetskih projekata (i drugih obnovljivih izvora energije) i krajnjih korisnika (dizalice topline, stanice za punjenje električnih automobila), pri čemu bi trebalo uzeti u obzir i očekivani porast potrošnje električne energije u industriji.
- (36) Daljnje reforme politika i dodatna ulaganja za smanjenje emisija stakleničkih plinova u energetici, industriji, zgradama i prometu doprinijele bi smanjenju visoke ukupne ovisnosti Belgije o uvozu fosilnih goriva. Povećanje energetske učinkovitosti u industriji moglo bi se potaknuti poboljšanjem dobrovoljnih sporazuma, uvođenjem planova uštede energije i dekarbonizacije za najveće korisnike fosilnih goriva, stimuliranjem elektrifikacije i uvođenja industrijskih dizalica topline te daljnjom integracijom kružnih metoda proizvodnje. Postoji rizik da Belgija neće ostvariti svoje ciljeve obnove i energetske učinkovitosti za 2030. Smanjenje potrošnje fosilnih goriva u zgradama i dalje je velik izazov. Stoga bi trebalo pojačati tekuće napore povezane s ulaganjima u energetska obnova i dopuniti ih reformama politika kao što je zabrana

²⁵ [Uredba Vijeća \(EU\) 2022/1369](#) i [Uredba Vijeća \(EU\) 2023/706](#).

fosilnih goriva u novogradnji, obvezna energetska učinkovita obnova, postupno ukidanje grijanja na fosilna goriva i preusmjerenje poticaja na sustave grijanja s niskim emisijama ugljika, kao što su dizalice topline i toplinske mreže koje se opskrbljuju energijom dobivenom oporabom i iz obnovljivih izvora. U skladu s tim trebalo bi prilagoditi i obrazovanje i osposobljavanje kako bi se zadovoljile potrebe za novim zelenim tehničkim vještinama i osigurao dovoljan broj odgovarajuće osposobljenih tehničara i građevinskih radnika. Što se tiče prometa, velik dio potrošnje nafte u Belgiji otpada na znatnu upotrebu osobnih automobila. Promicanjem održive mobilnosti (npr. vožnja biciklom, zajednička mobilnost) i upotrebe javnog prijevoza doprinijelo bi se smanjenju upotrebe osobnih automobila i troškova zagušenja cesta. U 2022. bicikl se češće koristio za prijevoz na posao i s posla, posebno u Flandriji i Bruxellesu, zahvaljujući kontinuiranim ulaganjima u biciklističku infrastrukturu, promotivnim inicijativama i ciljanim poticajima. Međutim, taj oblik održive mobilnosti mogao bi se i snažnije poduprijeti ulaganjima u biciklističku infrastrukturu i cestovnu sigurnost biciklista. Upotreba javnog prijevoza još se nije u potpunosti oporavila nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 te bi se mogla dodatno potaknuti poboljšanjem usluga prigradskog i međugradskog prijevoza, ulaganjima u obnovu voznog parka i češćim prometovanjem.

- (37) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući prerađivačku industriju, uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Da bi se iskoristio potencijal ponude radne snage, te mjere moraju biti dostupne, posebno za pojedince te u sektorima i regijama na koje će zelena i digitalna tranzicija najviše utjecati. U 2022. prijavljen je manjak radne snage u raznim zanimanjima za koja su potrebne specifične vještine ili znanja za zelenu tranziciju, uključujući inženjere građevinarstva i operatere energetskih postrojenja.
- (38) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2023. i njegovo je mišljenje²⁶ navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (39) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je državama članicama europodručja preporučilo da, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, poduzmu sljedeće: i. očuvaju održivost duga i suzdrže se od pružanja široke potpore ukupnoj potražnji u 2023., bolje usmjere fiskalne mjere poduzete za ublažavanje posljedica visokih cijena energije i razmotre odgovarajuće načine za postupno ukidanje potpore kad se smanje pritisci na cijene energije; ii. održavaju visoku razinu javnih ulaganja i promiču privatna ulaganja radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji; iii. omoguće kretanja plaća kojima se ublažava gubitak kupovne moći i pritom ograniče sekundarne učinke na inflaciju, dodatno poboljšaju aktivne politike tržišta rada i rješavaju probleme nedostatka vještina; iv. unaprijede poslovno okruženje i osiguraju da potpora poduzećima za energiju bude troškovno učinkovita, privremena, usmjerena na poduzeća koja su sposobna opstati te da se njome zadrže poticaji za zelenu tranziciju; i v. očuvaju makrofinancijsku stabilnost i prate rizike te nastave raditi na dovršetku bankovne unije. Za Belgiju,

²⁶

U skladu s člankom 5. stavkom 2. i člankom 9. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

preporuke 1., 2, 3. i 4. doprinose provedbi prve, druge i treće preporuke za europodručje.

PREPORUČUJE da Belgija u 2023. i 2024. poduzme mjere čiji je cilj:

1. Postupno ukinuti mjere energetske potpore koje su na snazi do kraja 2023. i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne mjere potpore, osigurati da budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije.

Osigurati razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država u 2024. na najviše 2 %.

Očuvati javna ulaganja koja financira država i osigurati učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije.

U razdoblju nakon 2024. nastaviti provoditi srednjoročnu fiskalnu strategiju postupne i održive konsolidacije, u kombinaciji s ulaganjima i reformama koji potiču veći održivi rast, s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija.

Pojačati napore za poboljšanje učinkovitosti dugotrajne skrbi. Nastaviti s reformom sustava oporezivanja i naknada radi smanjivanja destimulacije za rad preusmjeravanjem poreznog opterećenja s rada i pojednostavnjivanjem sustava poreza i naknada. Revidirati porezne rashode kako bi se smanjio njihov štetan utjecaj na gospodarstvo, društvo i okoliš.

2. Osigurati učinkovito upravljanje kako bi se omogućila brza i stabilna provedba plana za oporavak i otpornost. Brzo finalizirati poglavlje o planu REPowerEU kako bi ga što prije počela provoditi. Nastaviti brzu provedbu programa kohezijske politike uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost.
3. Riješiti problem manjka radne snage i neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina, posebno jačanjem politika aktivacije za integraciju skupina u nepovoljnom položaju na tržište rada. Poboljšati uspješnost i pravednost sustava obrazovanja i osposobljavanja te nastaviti reforme za jačanje nastavničke struke.
4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima, za što je potrebno ubrzati uvođenje poboljšanja kojima se povećava energetska učinkovitost i smanjuje upotreba fosilnih goriva u zgradama, dodatno poticati dekarbonizaciju industrije i promicati upotrebu i ponudu javnog prijevoza te održivu mobilnost. Ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora i povezane mrežne infrastrukture dodatnim pojednostavnjenjem postupaka izdavanja dozvola, uključujući smanjenje trajanja žalbenih postupaka, i donošenjem pravnih okvira za daljnje poticanje ulaganja u postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i olakšavanje dijeljenja energije. Pojačati napore na razini politika usmjerene na pružanje i stjecanje vještina potrebnih za zelenu tranziciju.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*